

ЕТНОКУЛТУРНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА НАСЕЛЕНИЕТО В ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ КЪМ 7 СЕПТЕМВРИ 2021 ГОДИНА

Окончателни данни

Етнокултурните характеристики на населението са обект на наблюдение от началото на 135-годишната история на преброяванията в страната. При първите преброявания, проведени в края на XIX век (1887 и 1892 г.), са наблюдавани признаците „вероизповедание“ и „матерен език“. През 1900 г. е включен признакът „народност“. При преброяването, проведено в края на 1946 г., вероизповеданието отпада, а другите два признака фигурират до 1975 г., като вместо матерен език се използва наименованието „майчин език“. Единствено през 1985 г. тези признаци са изключени от програмата на преброяването. При преброяванията, проведени през 1992 и 2001 г., се наблюдават признаците „етническа група“, „майчин език“ и „вероизповедание“, а при преброяванията през 2011 и 2021 г. е добавена и „религиозност“.

При последните три преброявания въпросите, свързани с етнокултурните характеристики, са доброволни. Използваните дефиниции и методология, както и формирането на въпросите и отговорите в преброителната карта са изцяло съобразени с основните принципи и препоръки на ООН, свързани с изучаването на населението по етнически и религиозни признаци:

- ✓ Доброволност на отговорите;
- ✓ Самоопределение;
- ✓ Възможност за свободно записан отговор.

Самоопределение по етнос

Етническата група представлява общност от лица, близки по произход, бит, култура и език.

Тенденциите в демографските процеси, обуславящи измененията в броя и структурите на населението, се отразяват върху всички етнически групи в страната. В резултат на това намалява абсолютният брой на населението и на трите основни етнически групи, както и не настъпват съществени изменения в етническата структура между последните две преброявания.

Към 7 септември 2021 г. в област Кюстендил **българската етническа група** обхваща 101 735, или 93.2% от лицата, отговорили на въпроса за етническа принадлежност. В сравнение с 2011 г. дялът на тази група се увеличава с 0.3 процентни пункта.

Към **ромската етническа група** са се самоопределили 6 555, или 6.0% от отговорилите лица. Относителният дял на населението от тази етническа група намалява с 0.4 процентни пункта в сравнение с 2011 година.

Към третия по численост **турски етнос** са се самоопределили 56, или 0.1% от отговорилите лица. Относителният им дял остава без промяна в сравнение с 2011 година.

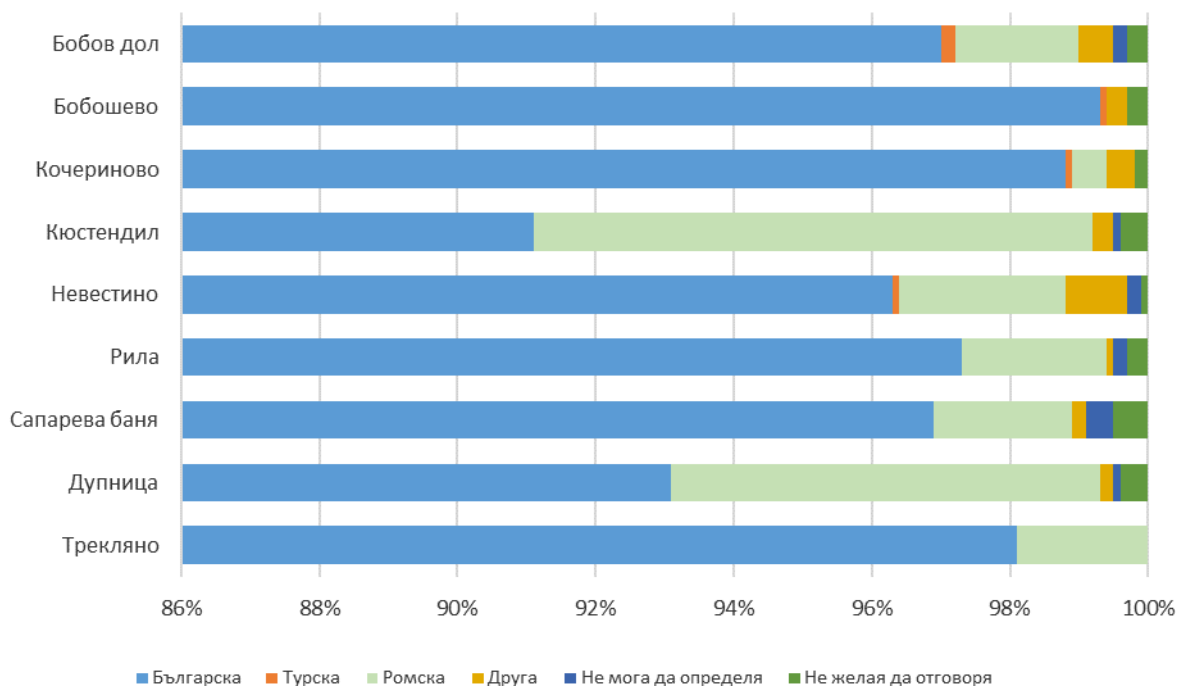
Към **други етнически групи** са се самоопределили 329 души, или 0.3%.

Лицата, които са посочили, че **не могат да се самоопределят**, са 107 (0.1%). Отговор „**Не желая да отговоря**“ са отбелязали 402, или 0.4% от отговорилите лица.

Териториално разпределение по етническо самоопределение

Към 7 септември 2021 г. във всички общини на област Кюстендил преобладава населението от българската етническа общност. Най-висок е относителният му дял в общините Бобошево (99.3%), Кочериново (98.7%) и Трекляно (98.1%). С най-нисък дял от населението от българската етническа група сред всички девет общини на областта са Кюстендил (91.1%) и Дупница (93.0%).

Фиг. 1. Структура на населението в област Кюстендил по етническа принадлежност и общини към 7 септември 2021 година

В осем общини населението от ромската етническа общност е втора по численост група. Най-голям е дялът на самоопределилите се като роми в общините Кюстендил - 8.1%, Дупница - 6.2% и Невестино - 2.4%. С най-нисък дял са общините Кочериново - 0.5% и Бобов дол - 1.8%.

В четири общини населението от турската етническа общност е третата по численост група. Най-висок е дялът на самоопределилите се като турци в община Бобов дол - 0.2%, а най-нисък в общините Бобошево, Кочериново и Невестино - 0.1%.

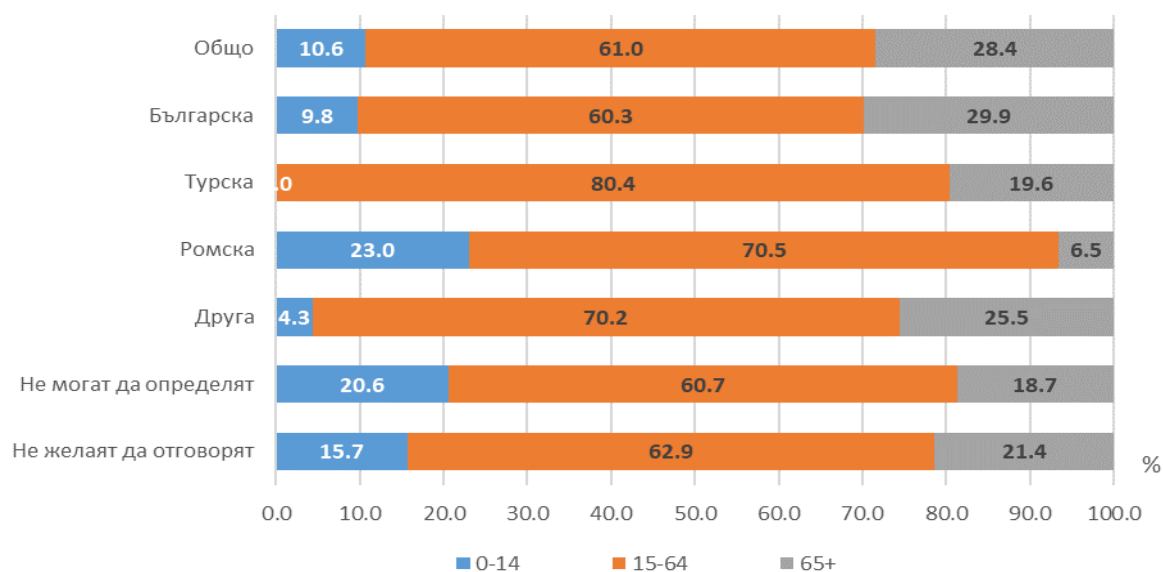
С течение на времето населението с ромско етническо самоопределение се е урбанизирано значително повече в сравнение с другите две етнически групи. Към 7 септември 2021 г. в градовете на област Кюстендил живеят 97.3% от ромския етнос, 67.9% от турския и 66.0% от българския.

Възраст и етнос

Характерният за последните две десетилетия процес на застаряване на населението засяга в най-голяма степен лицата от българската етническа общност. В област Кюстендил при тази група дялът на населението на 65 и повече навършени години е – 29.9%, при 19.6% и 6.5% съответно за турската и ромската етническа група.

Сред трите основни етнически общности най-висок е дялът на младото население (0 - 14 навършени години) при ромите - 23.0% от самоопределилите се към този етнос, а най-нисък е този дял при българската общност - 9.8%.

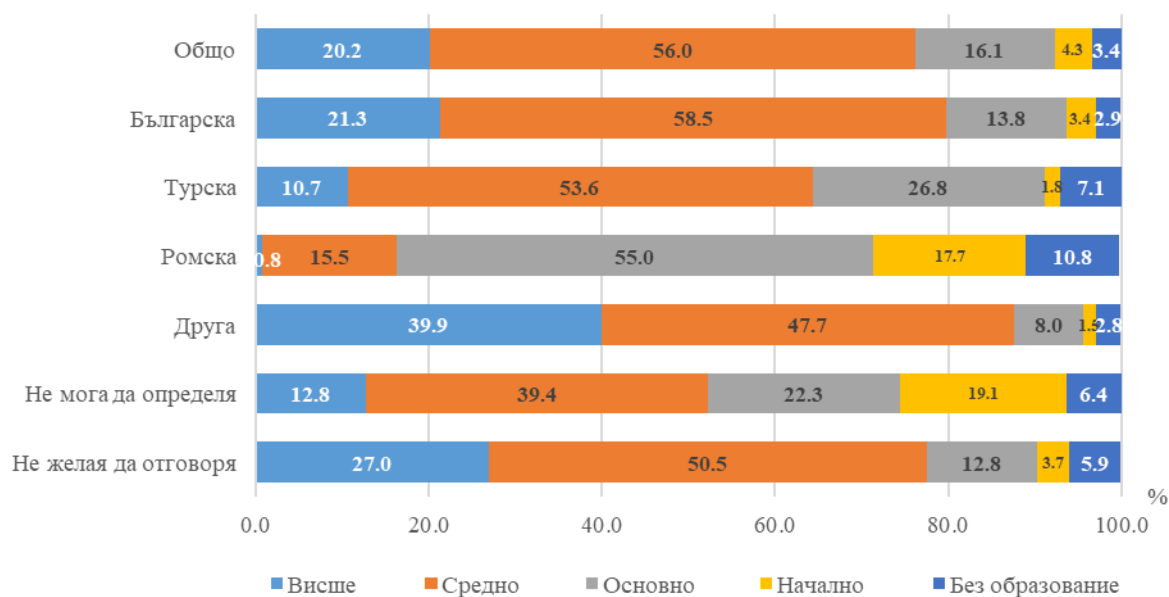
Фиг. 2. Възрастова структура на населението в област Кюстендил по етнически групи към 7 септември 2021 година

Образование и етнос

Наблюдават се съществени различия в образователната структура на населението в област Кюстендил по етническа принадлежност. Докато при самоопределилите се като българи на седем и повече навършени години 79.8% са с високо образование (21.3% с висше и 58.5% със средно), то при населението от турската етническа група с високо образование са 64.3% (10.7% с висше и 53.6% със средно), а при ромския етнос относителният дял на този показател е 16.3%, съответно 0.8% с висше и 15.5% със средно образование.

Фиг. 3. Разпределение на населението в област Кюстендил по етническа принадлежност и степен на завършено образование към 7 септември 2021 година

От лицата на 15 и повече навършени години никога не са посещавали училище 0.2% от самоопределилите се към българската етническа група, 3.6% от турската и 3.0% от ромската етническа група.

Деца в задължителна училищна възраст (7 - 15 навършени години) в област Кюстендил, останали извън образователния процес, са 4.2% при ромската общност и 0.8% от самоопределилите се към българската етническа група в тази възрастова група.

Грамотността се определя като умението да се чете и пише с разбиране на прочетеното и написаното. В област Кюстендил към 7 септември 2021 г. 3.6% от самоопределилите се към турската етническа група на възраст 9 и повече навършени години са неграмотни. Този дял е 3.4% и 0.3% съответно за самоопределилите се към ромската и българската етническа група.

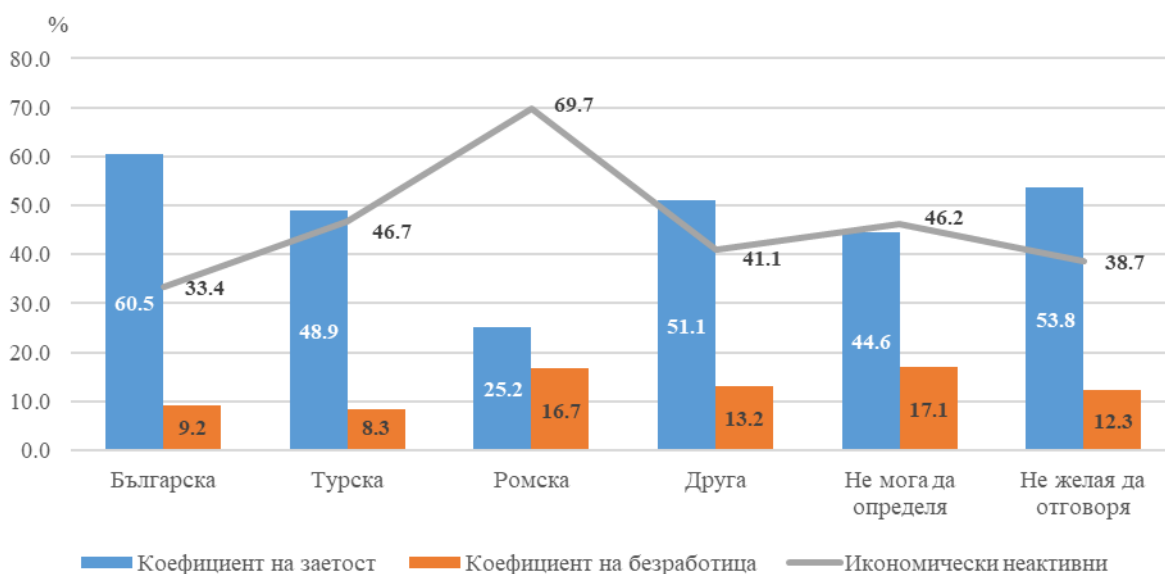
Икономическа активност и етнос

Данните за икономическите характеристики на населението се отнасят до положението на лицата на пазара на труда през седмицата, предхождаща критичния момент на преброяването - 31 август - 6 септември 2021 година.

Налице са значителни различия по отношение на участието на пазара на труда на лицата от различните етнически групи. В област Кюстендил най-висока е заетостта във възрастовата група от 15 до 64 навършени години при българската етническа група с коефициент на заетост 60.5%, а най-нисък е този показател при ромската етническа група - 25.2%.

Безработицата е най-висока сред лицата, които са отговорили „не мога да определя“ (17.1%) от икономически активните лица от тази група са били безработни през наблюдавания период. Всеки шести икономически активен на възраст 15 – 64 навършени години от ромската етническа група също е бил безработен през наблюдавания период. Най-нисък е този показател при самоопределилите се от турската етническа група – 8.3% от икономически активните лица.

Фиг. 4. Коефициенти на заетост и безработица и икономически неактивни лица в област Кюстендил по етническа принадлежност за лицата на възраст 15 - 64 навършени години

Майчин език

Майчиният език е вторият традиционно изучаван при преброяванията етнокултурен признак.

Майчиният език е първият език, усвоен у дома в най-ранно детство.

В област Кюстендил българският е майчин език за 101 911 души, или 93.5% от населението, турският - за 58 души, или 0.1%, и ромският - за 6 225 души, или 5.7% от отговорилите на въпроса.

Друг майчин език са посочили 412 души, или 0.4%.

Лицата, които са посочили, че **не могат да определят** майчиния си език са 68 (0.1%). Отговор „**Не желая да отговоря**“ са отбелязали 286, или 0.3% от отговорилите лица.

Връзката между етническото самоопределение и самоопределянето по майчин език е силно изразена.

Най-еднородна по майчин език е българската етническа група – сред отговорилите и на двата въпроса за етнос и майчин език 99.8% от лицата от българската етническа група посочват българския за майчин език, 21 (0.1%) - ромския, и 91 (0.1%) - друг.

Сред самоопределилите се към турската етническа група за 19 души (33.9%) майчин език е турският, а за 35, или 62.5%, майчин е българският език.

Ромската етническа група е малко по-разнородна в своето самоопределение по майчин език:

- 6 202 души, или 95.6%, са посочили ромския за майчин език;
- 281, или 4.3% - български;

Вероизповедание

Вероизповеданието е принадлежността на лицето към дадена група, обособена исторически и характеризираща се с извършването на определени религиозни обреди (източноправославни, католически, протестантски, мюсюлмански и други).

Лицата в област Кюстендил, самоопределили се към християнско вероизповедание, са 96 474, или 88.5% от отговорилите на въпроса. Сред тях преобладават източноправославните християни - 93 352, или 96.8% от посочилите християнско вероизповедание, следват лицата с протестантско вероизповедание - 2 865 (3.0%) и католическо - 101 (0.1%). Отговорът „друго християнско“ са избрали 154, или 0.2% от отговорилите на въпроса.

Мюсюлманско вероизповедание са посочили 107 лица, или 0.1%, юдейско - 20, а други вероизповедания изповядват 44 лица.

Към 7 септември 2021 г. 3 662 (3.4%) лица са отговорили, че нямат вероизповедание, 3 501 (3.2%) са изпитали затруднения да определят своето вероизповедание, а 5 152 (4.7%) са отбелязали отговор „не желая да отговоря“.

Вероизповедание и етнос

При лицата в област Кюстендил, самоопределили се към българската етническа група, 92 224 души, или 90.8%, са с източноправославно вероизповедание, 66 (0.1%) - с католическо, 284 (0.3%) - с протестантско, и 58 (0.1%) - с мюсюлманско вероизповедание. Отговор „нямам“ са посочили 1 672 (1.6%) лица, а „не мога да определя“ - 2 520, или 2.5% от самоопределилите се към българската етническа група.

За 28 души (50.0%) от самоопределилите се към турската етническа група отбелязаното вероизповедание е мюсюлманско, 18 (32.1%) са избрали източноправославно вероизповедание, 3 (5.4%) от тази етническа група са посочили, че нямат вероизповедание, 2 (3.6%) не са успели да се самоопределят, 1 (1.8%) е посочило „друго“.

Сред самоопределилите се към ромската етническа група преобладават тези с протестантско вероизповедание - 2 568, или 39.6%. Източноправославно вероизповедание е посочено от 818 (12.6%) от ромите, друго християнско - 31 (0.5%), „нямам“ вероизповедание са отбелязали 1 947 (30.0%) и „не мога да определя“ - 927 (14.3%).

Религиозност

Религиозността е мироглед и поведение, нагласи и обичаи, основани на вярата в божествено или висше същество, свръхестествени сили, както и съвкупност от морални норми, практики, ценности, институции и ритуали, съпровождащи този мироглед.

В област Кюстендил към 7 септември 2021 г. 64 747, или 59.4% от отговорилите на въпроса „Религиозен ли сте?“, са отбелязали „да“, 21.5% са отбелязали „не“, 11.8% „не мога да определя“, а 7.3% са избрали отговор „не желая да отговоря на въпроса“. От отговорилите с „да“ 55.7% са жени, а 44.3% са мъже.

**1. Население по етническа принадлежност в област Кюстендил по общини към
7 септември 2021 година**

Общини	Общо	Етническа група				Не мога да определя	Не желая да отговоря	Непоказана
		българска	турска	ромска	друга			
Общо	111 736	101 735	56	6 555	329	107	402	2 552
Бобов дол	6 862	6 601	11	123	31	11	19	66
Бобошево	2 348	2 303	2	-	7	1	6	29
Кочериново	4 260	4 170	3	21	19	1	10	36
Кюстендил	49 080	43 463	19	3 888	154	27	169	1 360
Невестино	1 824	1 729	1	43	17	4	1	29
Рила	2 442	2 350	1	51	2	4	7	27
Сапарева баня	6 691	6 427	1	135	12	28	33	55
Дупница	37 795	34 271	18	2 286	87	31	157	945
Трекляно	434	421	-	8	-	-	-	5

**2. Население по майчин език в област Кюстендил по общини към
7 септември 2021 година**

Общини	Общо	Майчин език				Не мога да определя	Не желая да отговоря	Непоказана
		български	турски	ромски	друг			
Общо	111 736	101 911	58	6 225	412	68	286	2 776
Бобов дол	6 862	6 643	10	99	27	5	11	67
Бобошево	2 348	2 302	-	-	9	2	5	30
Кочериново	4 260	4 176	2	15	20	2	7	38
Кюстендил	49 080	43 377	14	3 814	218	22	107	1 528
Невестино	1 824	1 729	1	41	20	1	1	31
Рила	2 442	2 375	-	31	4	1	4	27
Сапарева баня	6 691	6 474	1	105	18	4	28	61
Дупница	37 795	34 408	30	2 119	96	31	122	989
Трекляно	434	427	-	1	-	-	1	5

**3. Население по вероизповедание в област Кюстендил по общини към
7 септември 2021 година**

Общини	Общо	Вероизповедание					Не мога да опреде ля	Не желая да отгово ря	Непоказ ано
		християн ско	мюсю лманс ко	юдейс ко	друго	няма м			
Общо	111 736	96 474	107	20	44	3 662	3 501	5 152	2 776
Бобов дол	6 862	6 055	37	-	2	139	283	279	67
Бобошево	2 348	2 226	1	-	-	16	34	41	30
Кочериново	4 260	4 021	7	-	-	15	42	137	38
Кюстендил	49 080	41 535	30	10	22	2 477	1 328	2 150	1 528
Невестино	1 824	1 618	-	-	1	81	53	40	31
Рила	2 442	2 301	8	-	-	12	49	45	27
Сапарева баня	6 691	6 113	2	-	-	43	96	376	61
Дупница	37 795	32 219	22	10	19	878	1 602	2 056	989
Трекляно	434	386	-	-	-	1	14	28	5